

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Obligantur coniuges ad mutuam habitationem. §. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

6 Sexto emittenti votum castitatis regulariter non tenetur debitum reddere, quia ipse in honorem Dei censendus est iuri petendi debitum tibi cessisse. Quod si votum castitatis ex tuo consensu emisisti, non solum non tenetur debitum illi reddere, sed nec potes ab eo exigere, quia eius voto consentiens iuri debitum petendi renunciasti, ut latius superius dictum est, & tradit Laym. lib. 5. tract. 10. 3. part. c. 1. n. 12. & 15. in fine.

7 Septimo affinitatem ex incestu contrahenti durante praedicto impedimento non tenetur debitum reddere, ut est omnium sententia, quia ob crimen commissum incestuosus priuatus est iure petendi debitum cap. exanmissa, cap. una fraternitatis de eo qui cognouit conjug. vxor. sua. Probabile tamen est iniquum petenti te reddere posse, ne ex delicto alterius ius tuum petendi, & reddendi debitum diminuatur, ut aduersus alios probat Sanch. lib. 9. disp. 6. n. 12.

8 Octavo ab obligatione reddendi debitum sub graui culpa excusare difficultatem grauem parentum in alendis filiis si multiplicentur, asserunt Sorus in 4. d. 3. quest. vltima, art. 1. Rodrig. summ. tom. 1. cap. 243. concl. Saa. verbo Debitum, n. 18. Quinimo Petr. de Ledelm. de matrim. quest. 64. art. 1. in fine. Sanch. lib. 9. disp. 2. n. 3. Galpar Hurtado disp. 10. de matr. difficult. 12. n. 54. & alij censent cessante incontinentiae periculo nullam culpam nec venialem committi in praedicta negatione. Mouentur, quia ab aliis debitis solvendis excusatur magna incommoditas, & difficultas, cur ergo ab hoc debito non excusabit? Praeterea non tenetur debitum reddere, si probabiliter times aliquid graue damnum tibi vel proli obtineantur: at si proles nascatur graue tibi, filiiisque naris damnum imminet, siquidem cogens ex elemosynis emendicatis viuere. Ergo, &c.

9 Ceterum verius censeo ob praedictam rationem, te debitum non posse negare, nisi coiuu iuri petendi cesserit, eo quod incommoditas, & difficultas, quam ex multiplicatione filiorum timere potes, praeterquam quod dubia est, & incerta, ex ipsamet solutione debiti ex iustitia nascitur. Non igitur eius solutionem impedire potest. Adde filiorum generationem esse praecipuum matrimonij finem, & primam coniugum obligationem, debet ergo hac praeferti obligationi illos alendi, cui obligationi si parentes nequeunt ex propriis commodis satisfacere, facisfaciant ex aliorum elemosynis filios, quae exponant; obligationem tamen reddendi debitum non omittant. Sic docent expressè Rebell. libro 2. quest. 16. sect. 1. Coninch. disp. 3. d. 4. in fine. Layman. lib. 5. tract. 10. 3. part. c. 1. num. 16. & videntur esse huius sententiae, qui indistinctè affirmant esse peccatum mortale negare debitum, ne proles multiplicetur, ut sunt Angel. verbo, Debitum, n. 15. vbi Syluest. q. 8. Nauar. c. 16. n. 25. Margarita Confessor. 6. praecipio vers. 8. in fine Ludou. Lopez. 1. p. in tract. c. 79. §. peccat. Graffius, 1. p. de eis. lib. 2. c. 83. n. 1.

Nono te excusant aliqui a redditione debiti, si coiuu petens excommunicatus sit; quia excommunicatione ligatus priuatur communicatione fidelium. Sed haec excusatio nullatenus est admitteuda; quia ob vitanda animarum pericula coniugibus excommunicatis communicatio permittitur. Cap. quantum multos. 11. q. 3. Quod esto de vxore loquatur, omnes Doctores ad virum extendunt, quia procedit eadem ratio, ut latius tract. de excommunicat. dicemus.

§. XI.

An debitum iniquè petenti possis concedere?

- 1 Si petitio debiti iniqua sit ex parte actus nequis petitioni annuere. Secus si ex parte persona sit iniqua petitio.
2 Temperat Basl. secundam partem, ne procedat, quando petens nequit à sua petitione malitiam remouere.
3 Difficiliter praedicta limitatio.

Alij generaliter negant, eo quod non liceat iniquae actioni cooperari. Alij e contra concedunt, quia ob iniquam alterius petitionem non es tu priuandus potestate, quam ex matrimonio habes petendi, exigendi que debitum. Alij quibus ego assentior distinctione vtuntur, inquit enim, si petitio debiti iniqua sit ob aliquam circumstantiam, quae ipsum actum externum vitiet, nequaquam poteris petenti debitum concedere, quia petit tibi illicitum, ut si absque necessitate petat in loco sacro, vel cum periculo abortus, vel damni prolis, aut tui, vel petentis grauis nocementi. Fateor tamen aliquando ex negatione debiti timeri posse grauiora mala quam ex eius concessione, & eo casu iam petita copula illicita non erit, ac proinde poteris petitioni annuere, sicuti aduertunt Petr. de Soto, Sanch. & Layman. & ita iam referendi. At si non ob circumstantiam tenentem se ex parte actus, sed ex parte petentis petitio iniqua sit, optime poteris petenti concedere, quia concedis id quod ex se licitum est, nec tibi potest malitia imputari, ut si petat debitum ob malum finem, haec distinctione commu-

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars V.

niter Doctores vtuntur, ut videre est in Petro de Soto lect. 16. de matrim. in fine. Couarruu. 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 1. num. 16. Henric. lib. 1. cap. 15. n. 8. Sanch. lib. 9. disp. 6. n. 7. Coninch. disp. 3. d. 4. n. 25. Paul. Laym. lib. 5. summ. tract. 10. 3. part. cap. 1. in fine, num. 17.

Secundam partem huius distinctionis restringit Basl. Poncel. lib. 10. cap. 3. n. 1. & Galpar Hurtado disp. 10. difficult. 13. ne procedat, quando petens nequit à sua petitione malitiam remouere, sed solum quando ab ea petitione potest separare malitiam. Nam quando petit tibi copulam, à qua ipse petens separare malitiam nequit, necessarium à te postulat cooperationem ad actum, qui hic, & nunc malus est. Secus vero contingit, quando ab eo actu separari malitia potest. Ex quo inferunt dubitanti de matrimoij valore astricto voto castitatis te non posse debitum reddere; quia ea copula petita ita mala est petenti, ut nequeas vlla ratione ab ea malitiam separare. Secus vero quando solum est mala, quia prauo sine petita est.

Ceterum huic limitationi acquiescere non possum, ideoque exillimo superiorem doctrinam generaliter veram esse, nempe quodvis malitia non se tenet ex parte actus externi, sed ex parte personae petentis ob aliquam circumstantiam, quae non ipsum actum, sed personam petentem afficiat, licet te posse debitum petentem concedere, quia eo casu non videris cooperari alterius peccato formaliter, siquidem illa actio externa in se peccatum non est, sed quatenus procedit ab eo, qui eam exercere est impeditus ob votum, vel aliud impedimentum: si enim cum petens iniquo sine in petitione ducitur, separareque à petitione malitiam potest, non ceteris eius iniquitati cooperari, neque etiam censendus es, cum voto castitatis astrictus, vel impedimento ligatus debitum petis: nam actio externa aequè ex prauo sine ac ex voto castitatis, vel a finitatis impedimento vitatur. Cooperari autem actioni, quae solum ex circumstantia ipsi extrinseca mala est, non est intrinsecè malum, sed ob aliquam rationabilem causam honestari potest. Quinimo existimo non solum te posse in supra dicto casu petitioni acquiescere, sed regulariter obligatum esse, ut pluribus firmat Sanch. dicta disp. 6. n. 7. eo quod petens non amiserit ius petendi ex iustitia. Quod exemplis manifestari potest. Si enim dubius de matrimoij valore à te nullam dubitationem habente copulam petat, tamen tu conscius sis illius dubitationis, tenetur eius petitioni acquiescere, quia ob eius erroneam conscientiam ius petendi non amiserit. Item astrictus castitatis voto, si tibi non cessit ius petendi, & cessionem illius non acceptasti, solum Deo, & non tibi obligatur, ac proinde aduersus Deum tantum, & non aduersus te petendo delinquit, sicuti si nummos apud te depositos haberet, & Deo promitteret non exacturum, si postmodum exigeret, tu obligatus esses concedere, quia ex promissione Deo facta nullum ius retinendi illos acquisisti. Ab hac tamen regula excipit Sanch. dicta disp. 6. n. 8. impedimentum affinitatis, quo ligatus ius petendi amiserit in poenam commissi delicti; & sicut ei qui propria voluntate cessit ius, non tenetur debitum concedere, sic non tenetur concedere cui legibus praedictum ius sublatum est.

PUNCTVM V.

De mutua coniugum habitatione, & effectibus inde subsequens.

§. I.

Obligantur coniuges ad mutuam habitationem.

- 1 Obligan'ur mutuo habitare.
2 Huic obligationi ex mutuo consensu cedere possunt.
3 Secluso praedicto consensu peccatum graue est diu coniuges esse separatos, nisi necessitas urgeat.
4 Ex causa familiae, vel Reipublicae necessaria potest vir ab vxore diutius separari, & virum tenetur vxor sequi, si commode potest.
5 Vir ab vxore iuste discedens non tenetur secum vxorem deferre.
6 Ob votum castitatis, vel affinitatem contractam non licet alteri coniugi à domo, vel mensa recedere, sed solum se parare thorum.

Primo certum est coniuges obligatos esse iure naturali, & Diuino simul habitare in eadem domo, ad eandem mensam accubare, & in eodem lecto iacere: id enim postulat matrimonij natura, quae indiuiduam, & inseparabilem coniugum vitam continet iuxta illud Genes. 2. Propter hanc relinquet homo patrem, & matrem, & adheret uxoris suae, & erunt duo in carne vna. Et Matth. Omnis qui dimiserit uxorem suam excepta fornicationis causa, facit eam mechari. Quod si aliquis coniugum huic obligationi non satisfaciatur, compelli potest à

Judice

Judice Ecclesiastico censuris, & brachio seculari inuocato iuxta Textum, in cap. litteras de restitut. spoliar. Vbi Abbas, n. 29. Couaruu. 4. decret. 2. p. c. 7. initio, num. 1. Anton. Cucus lib. 5. instit. maiorat. tit. 1. num. 126. Quinimodò si controuersia non sit de matrimonij valore à seculari Iudice potest compelli, eo quod obligationi naturali ex contractu debet non satisfaciatur, vt bene notauit Glossa in cap. non est de sponsalib. per Textum ibi, Per officium Iudicis, vel Episcopi loci. Et tradit Couaruu. supra n. 3. Sanch. aliis relatis, lib. 9. disp. 4. n. 7. Postquam Iudex Ecclesiasticus aduersus quemlibet alieni coniugis detentorem procedere iuxta dictum Textum in cap. non est de sponsalib. quia ad Iudicem Ecclesiasticum spectat iura matrimonij, vt potè Sacramenti defendere, vt bene notauit Abbas in d. cap. non est. num. 3.

2. Huic obligationi habitandi simul possunt coniuges ex mutuo consensu cedere, si iusta cessionis adit causa, & nulum incontinentiæ sit periculum, vt colligitur ex Paulo 1. Corinth. 7. Nolite fraudare inuicem nisi ex consensu ad tempus vt vacetis orationi. Dixit ad tempus, ob periculum incontinentiæ, vt constat ex illis verbis: Reuertimini in idipsum, ne tentet vos Sathanas. Quare secluso incontinentiæ periculo possunt coniuges thoro separari in perpetuum amore continentiæ, non ex odio, & indignatione, vt deciditur cap. sunt qui. 27. q. 2. & cap. quod Deo 33. q. 5. Verum si periculum adit incontinentiæ etiam ex consensu sit facta in perpetuum separatio, dissolui debet lege charitatis ad id obligante, vt bene aduertit Sanch. dicto lib. 9. disp. 4. num. 5. Quapropter Iudex Ecclesiasticus nulla ratione coniuges iuniores permittere debet separatiuè viuere, quia periculum incontinentiæ timeri potest, vt rectè dixit Abbas, cap. 1. num. 7. de coniugio leprosor. Et ibi Alexand. de Neuo, num. 6.

3. Secluso prædicto consensu peccatum graue est coniuges diu esse separatos nisi causa alenda, gubernandaque familiæ, vel Superioris præceptum, aliâve similis necessitas intercedat, vt constat ex cap. 1. de coniug. leprosor. Quapropter nequit maritus inuita vxore longam peregrinationem vouere; quia ea absentia non est ex causa necessaria. Neque obest, quod vxor maritum discendentem sequi teneatur iuxta Textum in cap. vnaqueque 1. q. 2. quia id verum est, quando ex causa necessaria discedit, vel discedit alicubi diutius commoraturus, secus quando discedit vagaturus, cuius comitatus vxorem nõ deest, sicuti aliis relatis notat Sanch. lib. 9. disp. 4. n. 15. Notanter dixi longam peregrinationem; nam breuem optimè potest vir inuita vxore præstare. Cum enim caput vxoris sit, non deest ita vxoris consortio affectum esse, quin possit aliquandiu recreationis causa ab ea discedere, quod nullatenus vxori vt potè viro subiectæ permittitur, maxime cum eius statum non deceat peregrinatio.

4. Ex causa verò familiæ, vel reipublicæ necessaria potest vir ab vxore diutius separari, secus vxor à viro absque eius consensu, cum penes virum sit familiæ gubernatio, & vxor rarò militiæ, negotiisque tractandis idonea sit. Discendentem autem maritum ex prædicta causa vxor sequi debet, si facile possit iuxta Textum in c. vnaqueque 1. q. 2. Nam cum penes maritum sit necessaria ad familiæ gubernationem, & sustentationem providere, & matrimonij natura postulet cohabitationem mutuan, tenetur vxor maritum discendentem sequi si facile potest, nisi forte in contractu matrimoniali fuerit hæc obligatio excepta, de quibus lae dixi disp. 1. huius tract. p. 11. 15. Vbi an vxorem relegatam teneatur vir comitari?

5. Verum vir ab vxore ex prædictis causis discedens non tenetur secum vxorem eum comitari volentem deferre; quia plerunquè id molestissimum esset, nec leuib. expensis subiectum. Quare nisi vir aliquo in loco diu commoraturus sit possitque absque graui incommodo, reique familiaris iactura secum vxorem deferre non obligatur, vt rectè dixit Sanch. lib. 9. disp. 4. num. 14.

6. Ad extremum aduerte ob votum castitatis emissum, vel affinitatem contractam, etsi liceat coniugi separare thorum, non tamen domum, aut mensam, quia prædicta solum copulam impediunt, non tamen mutuan obsequiorum communicationem, & cohabitationem domesticam, & commensalem, vt docuit Glossa in c. nosse verbo non fraudentur. 30. q. 1. Abbas in c. si vir in sine de cognat. spirit. & c. 2. n. 2. de coniugio leprosor. Sanch. aliis relatis, lib. 9. disp. 5. in fine. num. 19.

§. II.

Qualiter coniuges sibi inuicem alimenta subministrare debeant?

1. Coniuges obligantur sibi mutua præstare obsequia in sui, suorumque sustentationem.
2. Accepta dote, & fortuito pereunte, vel ex culpa mariti tenetur maritus vxorem alere.
3. Si vxor ab eius obsequio absque necessaria causa recesserit, non tenetur maritus eam alere. Secus si ex causa necessaria.

4. Item excusatur maritus si inops sit, & qualiter si pecuniam mutuan accepit.
5. Item excusatur maritus ab alimentis vxori præstandis, si dos promissa soluta non fuerit.
6. Non excusatur ab obligatione reddendi debitum, corrigendique vxorem.
7. Qualiter vxor obligari possit ad laborandam marito?

Conueniunt Doctores coniuges obligari sibi mutua præstare obsequia in sui, suorumque sustentationem. Quapropter vir tenetur vxorem, eiusque filios alere, quia ad prædictum effectum eam dotatam accepit, vt constat ex leg. pro oneribus. Cod. de iure dotium. leg. dotis fructus ff. eodem tit. Quod si indotatam accepit ab ea obligatione non liberatur. Præsumitur namque sola vxoris persona contentus esse, vt docet Surdus de aliment. tit. 1. q. 1. num. 1. & tit. 7. q. 1. num. 1. Mattien. lib. 5. recap. tit. 1. leg. 3. gloss. 2. n. 29. Barboia 2. p. Rub. ff. soluto matrim. n. 43. Sanch. aliis relatis lib. 9. disp. 5. n. 8. Quod intelligendum est casu quo vxor pauper sit, nam si diuites existat dotem constituere tenetur; tacite enim censetur vir de dote pactum inire, dum vxorem diuitem accepit. Quod si ipsa postmodum renuat dotem assignare, eximitur vir ab obligatione eam alendi, sicuti si à principio dos sibi fuisset promissa, nec tamen soluta, vt optimè tradit Bald. leg. fin. num. 9. Cod. de sententiis, qua sine certa quant. Ioann. Lup. cap. per vestras de donat. inter vir. & vxor. notab. 3. §. 2. n. 1. & Jugg. Gomez Arias, leg. 27. Tauri. n. 190. Sanch. lib. 9. disp. 5. n. 9. At si non vxor, sed eius parentes diuites sint, cogi possunt iuxta legitimam designare dotem, vt ex communi docet Molin. Ieluita. 2. disp. 424. in princ. Interim autem à viro alenda est; quia inops est, & absque promissione dotis accepta fuit, vt aliis relatis docet Mol. disp. 425. vers. si marito dos. Sanch. lib. 9. disp. 5. num. 9.

Accepta dote, & fortuito pereunte, & à fortiori pereunte ob culpam mariti tenetur maritus vxorem alere, quia iam ob dotis receptionem subit eam obligationem, à qua ob fortuitum euentum eximi non debet, vt optimè tradit Sanch. lib. 9. disp. 5. n. 10. argum. leg. si cum dorem. 2. §. si maritus ff. soluto matrim. At si ob culpam ipsius vxoris dos perit, etiam Abbas conf. 85. num. 4. volum. 2. & Ioann. Lupus cap. per vestras de donat. inter vir. & vxor. notab. 3. §. 1. n. 1. Existimemus obligationem esse maritum eam alere ratione vinculi coniugalitatis, sicut tenetur alere vxorem pauperem indotatam, vtior mihi videtur sententia Sanch. d. lib. 9. disp. 5. n. 10. asserentis id verum esse, quando vxor careret parentibus qui eam alere possint, eo enim euentu coniugalitatis nexus exigit, vt ei vir alimenta subministrat maxime si in eius obsequio sit. At si parentes diuites habeat excusatur vir ab eius sustentatione sicuti excusatur cum dos ei promissa est, & non soluta. Perinde enim est à viro dote culpâ vxoris auferri, ac si culpâ ipsius vxoris non solueretur. Quæ omnia optimè confirmantur ex leg. quod si nulla ff. de relig. & sumptib. funer. vt rectè expendit Sanch. ubi supra.

Ab hac autem obligatione alendi vxorem eximitur maritus, Primò si vxor ab eius obsequio absque necessaria causa recesserit; cum enim teneatur in viri obsequio esse, cap. hac imago 3. q. 1. §. si contra hanc obligationem recedat, merito ei alimenta denegantur. Qui enim non facit quod debet æquum est non recipiat quod oportet, Argum. leg. si ea. Cod. de condition. in heris. leg. Iulianus §. affinis ff. de actionib. empti & tradunt aliis relatis Couaruu. 4. decret. 2. part. cap. 7. §. 5. num. 2. Mattien. lib. 5. recapit. tit. 9. l. 2. gloss. 1. num. 52. Gutierrez. canonicar. 99. lib. 1. cap. 24. numero 7. Surd. de aliment. tit. 1. quest. 32. num. 17. Sanch. lib. 9. disp. 4. num. 20. Layman. lib. 5. sum. tract. 10. 3. part. cap. 2. n. 2. Serus verò est si ob feruorem viri aliâve culpam discedat; quia eo casu discedit ex iustitia, & rationabili causa; ideoque alimentis debitum priuanda non est; aliâs maritus ex sua iniquitate commodum reportaret, sicuti docent expresse omnes Doctores nuper relati. Et idem est si ob mariti amentiam, vel morbum contagiosum compulsa sit discedere, quia ille discessus culpâ imputandus non est; ac proinde priuationem alimentorum inducere non debet, vt aduertit Lara leg. si quis à liberis. §. si quis ex his num. 36. ff. de liberis agnoscent. Barboia, 2. part. Rub. ff. soluto matrim. num. 43. Layman. supra num. 2. vers. præterea. Sanch. d. disp. 4. numero 25. Quinimodò censeri non debet vxor culpa sua discedere à viro, tamen ob delictum commissum perpetuo carceri detrudatur, quia ille discessus necessarius est, & coactus, cum ipsa velit viro cohabitare, & delictum in cuius penam imponitur in viro commissum non fuit, neque ad illius separationem tendit. Non igitur ob illum discessum priuati alimentis debet, vt pluribus exornat Sanch. aduersus alios Doctores d. disp. 4. n. 23. Verum si simul cum hoc discessu etiam dos publicetur, ratione publicationis dotis excusatur vir ab alimentis præstandis, vt num. præced. diximus. Et ob eandem rationem exitimo cum Mol. Ieluita tract. 3. de iust. disp. 90. n. 7. celebrato diuortio ob adulterium, & in penam delicti commissi bonis vxoris marito applicatis non esse obligatum maritum ad alendam vxorem. Perinde enim est,